

La Guerra flagell humana

Per JOSEP M.ª FRANCES

Si al lèxic parlat existeixen dos conceptes diametralment oposats, són aquests: guerra, higiene. La guerra és un foc roent que ho redueix tot a cendres, sense profit per a ningú, ja es digui vençut, ja es digui vencedor. Però, allà on la guerra, supervivència encestral dels més remots primitivismes, deixa sempre una marca més indel·leble és en el concepte de civilitat, o sigui una forma del concepte de civilització.

La civilització no és pas un producte espontani que neix tot sol de les crostes de la terra o de les pintures dels marges. Civilització implica sempre, un treball pertinaç, de moltes centúries. Tantes com exigeix la trans-

formació, paulatina, de la mentalitat estrictament animal de l'home primitiu en la floreixent frondositat d'una cultura completa. El triomf i el manteniment de la condició civilitzada són altra cosa que la resultança definitiva d'una lluita, pam a pam, entre la forma zoològica de l'ésser humà i la claror de la intel·ligència, que, una mica més cada dia, l'il·lumina i el transforma. Tal vegada els postulats de la vida civilitzada mimen o soscaven la dura empenta, la sorruda fortitud del salvatge. Però, en compensació, posen al seu abast una deu inesgotable de possibilitats. I fan més, encara. Descobren, al fons del fons, de la consciència obscura i desdibuixada del primitiu, totes les quintaesències del pensament i de l'esperit.

La guerra és la més abominable i perniciosa de totes les regressions, per tal com alhora que destrueix implacablement les realitzacions materials enderroca sense pietat el millorament moral dels homes i els torna —en fer-ne combatents— dignes parions dels seus ancestres de les selves i de les coves. L'home —com en la prehistòria— torna a ésser cap de caça. I els mastodonts i els dinoteris que el sotgen són altres homes com ell, encavallats en carros d'assalt o en avions de «caça» o bombardeig!... Tot el llevat de convivència, de solidaritat, d'ajut mutual, que en potència contenen tots els idearis filosòfics, totes les religions positives, es desfan com una bolva a l'escomesa del torb guerrier. En la civilització aconseguida —part treballs de moltes generacions— s'obre un esvoranc irreparable. I per molt que el combatent, restituit a la llar un cop tot allò que en diuen «pau», cregui reintegrar-se a una plenitud civil, les marques i els estigmes no el deixaran mai, com no deixen les cicatrius el cos humà, per molt que hom guareixi la ferida...

Essent la civilització una suma de petites obligacions voluntàries que l'home s'imposa per tal de deixar d'ésser fera, els preceptes higiènics hi figuren en primera línia, donat que d'ells depèn, en considerable escala, no tan sols la conservació de la seva individualitat, sino, encara, l'evitació de mals i de sofrències, perfectament evitables, però que